
PWYLLGOR ARCHWILIO 25/9/14

Yn bresennol: Y Cynghorydd John Pughe Roberts (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Robert J. Wright (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Eddie Dogan, Huw Edwards, Trevor Edwards, Tom Ellis, John B. Hughes, Aeron M. Jones, Charles Wyn Jones, Angela Russell, Gethin Glyn Williams a Peredur Jenkins (Aelod Cabinet Adnoddau)

Aelod Lleyg: Mr John Pollard

Hefyd yn Bresennol: Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), William E. Jones (Uwch Reolwr Cyllid), Dewi Morgan (Uwch Reolwr Archwilio a Risg), Amanda Hughes (Rheolwr Lleol Swyddfa Archwilio Cymru), Caroline Lesley Roberts (Rheolwr Buddsoddi), Ffion Madog Evans (Rheolwr Cyllid - Adnoddau a Chorfforaethol) a Bethan Adams (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Anwen Davies, Aled Ll. Evans, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan a Michael Sol Owen.

1. CROESO

Estynnodd y Cadeirydd groeso i'r aelodau, swyddogion a Sharon Warnes, Aelod Lleyg ar Bwyllgor Archwilio Cyngor Ynys Môn a oedd yn arsylwi'r cyfarfod.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 15 Gorffennaf 2014, fel rhai cywir.

4. CYFRIFON TERFYNOL 2013/14

i) Datganiad o'r Cyfrifon

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid y datganiadau ariannol statudol diwygiedig am gymeradwyaeth y pwyllgor. Nododd fod Atodiad 3 yn yr adroddiadau sy'n dilyn gan Swyddfa Archwilio Cymru yn nodi'r prif newidiadau yn y cyfrifon ers cyflwynwyd y fersiwn cyn-archwiliad i gyfarfod 15 Gorffennaf o'r Pwyllgor.

ii) Adroddiad yr Archwilydd Penodedig ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol

a) Cyfrifon y Cyngor

Yn unol â'r drefn Archwilio Blyneddol, sef adroddiad yr Archwilydd Penodedig i'r rhai sy'n llywodraethu, cyflwynwyd adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru (SAC). 'Roedd Rheolwr Lleol Swyddfa Archwilio Cymru'n bresennol i gyflwyno'r wybodaeth.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gyfrifol am gynnal archwiliad ac adrodd os ydynt o'r farn bod yr adroddiadau'n cyflwyno'r sefyllfa ariannol yn gywir a theg ar ddiwedd blwyddyn. Hysbysodd bod yr Archwilydd Penodedig yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio diamod ar gyfrifon Cyngor Gwynedd am 2013/14.

Nodwyd y prif sylwadau canlynol gan Reolwr Lleol Swyddfa Archwilio Cymru:

- Yng nghyswllt datganiadau na gywirwyd, bod SAC wedi adnabod tan ddatganiad o £404,000 yn y ddarpariaeth ar gyfer safleoedd gwastraff yn y cyfrifon.
- Yng nghyswllt asedau cyfredol, bod angen asesu os yw'r asedau wedi eu dibrisio yn ormodol neu mater polisi dargadwad ydyw, a dylai'r Cyngor wella manylder eu cofrestr asedau.
- Bod yr actiwari wedi diwygio ar ddau achlysur eu gwybodaeth a disgwylir i'r Cyngor gynnal adolygiad i fodloni eu hunain o resymoldeb y ffigyrau.
- Fel y nodwyd llynedd, ei fod yn hanfodol i'r Cyngor sicrhau bod ei systemau cyflogres a phensiynau'n cael eu cysoni'n llawn, a bod y manylion yn cael eu cadw'n gyfredol. Nodwyd bod SAC wedi eu bodloni na fyddai effaith materol, ond bod potensial iddo gael effaith.

Mewn ymateb i'r sylwadau uchod nododd y Pennaeth Cyllid:

- Bod £404,000 wedi ei neilltuo i'r perwyl yma mewn man arall ac nad oedd risg i'r Cyngor. Ychwanegodd y byddai'r sefyllfa wedi ei addasu erbyn blwyddyn nesaf.
- Diolch i SAC am eu gwaith mwy manwl eleni yng nghyswllt asedau, nododd bod y pryder ynghlwm a sicrwydd ansawdd, ond mai ymylol a fyddai'r effaith ar gyfanswm gwerth net yr awdurdod, ac y bwriedir rhoi sylw ychwanegol i rhain yn ystod 2014-15.
- Y daethpwyd i ddealltwriaeth efo'r actiwari ac mai ond un adroddiad y derbynnir o hyn ymlaen gan yr actiwari, yn cynnwys gwybodaeth hen Gyngor Sir Gwynedd fel rhan o'r Cyngor presennol.
- Bod gwaith sylweddol yn parhau i unioni'r systemau cyflogres a phensiynau.

Mewn ymateb i sylw gan aelod parthed cyfrifon Cydbwyllgor GwE, nodwyd byddai cyfrifon GwE yn cael eu cyflwyno gerbron y Cydbwyllgor yn ei gyfarfod ar 29 Medi 2014, gan eu bod efo'r cyfrifoldeb am lywodraethu ar ran y 6 Cyngor.

b) Cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd

Adroddodd Rheolwr Lleol Swyddfa Archwilio Cymru bod y Cyngor yn gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol i gyflwyno sefyllfa ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2014.

Mae SAC yn gyfrifol am gynnal archwiliad ac adrodd os ydynt o'r farn bod yr adroddiadau'n cyflwyno sefyllfa ariannol y Gronfa Bensiwn yn gywir a theg ar ddiwedd blwyddyn. Hysbysodd bod yr Archwilydd Penodedig yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamedod ar gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd am 2013/14.

Pwysleisiwyd yr angen i weithio efo'r cyflogwyr sydd yn rhan o'r Gronfa Bensiwn i sicrhau bod eu cofnodion yn gyfredol.

Mewn ymateb i'r uchod, hysbysodd y Pennaeth Cyllid ei fod yn croesawu cynnwys adroddiad SAC a diolchodd am y cydweithrediad.

Diolchwyd i'r holl swyddogion perthnasol am y gwaith ar y cyfrifon.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Archwilio, gyda'r grym a ddirprwywyd gan y Cyngor i fod "y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu" yng nghyswllt cymeradwyo'r datganiadau ariannol statudol a'r archwiliad perthnasol, yn cymeradwyo'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig, yn derbyn adroddiadau perthnasol Swyddfa Archwilio Cymru, ac yn awdurdodi'r Pennaeth Cyllid a Chadeirydd y cyfarfod yma o'r Pwyllgor i arwyddo'r "llythyrau cynrychiolaeth" a'u cyflwyno i Archwilydd Penodedig Swyddfa Archwilio Cymru.

5. RHEOLAETH TRYSORLYS 2013/14

Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan y Rheolwr Buddsoddi ar wir ganlyniadau gweithgaredd rheolaeth trysorlys y Cyngor yn ystod 2013/14, o'i gymharu yn erbyn y strategaeth a sefydlwyd am y flwyddyn ariannol honno ym mis Chwefror 2013. Manylwyd ar y cefndir economaidd, y gofyn benthyca a rheoli dyledion, gweithgarwch buddsoddi a chydymffurfiaeth â'r dangosyddion darbodus.

Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod parthed buddsoddiadau'r Cyngor, nododd y Pennaeth Cyllid byddai Rhybudd o Gynnig gan y Cynghorydd Owain Williams yng nghyswilt buddsoddi yn Israel yng ngoleuni'r sefyllfa ddiweddaraf ar lain Gaza, yn mynd gerbron cyfarfod o'r Cyngor Llawn ar 9 Hydref 2014 er ystyriaeth.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad er gwybodaeth.

6. ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU

Cyflwynwyd adroddiad Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ar gyfarfod o'r gweithgor uchod a gynhaliwyd ar 5 Medi 2014 i ystyried dau archwiliad a dderbyniodd gategori barn C yn ystod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2014 a 30 Mehefin 2014 sef -

- a) Trefniadau Prydlesu Mewn Ysgolion
- b) Plas Ogwen, Bethesda

Gwahoddwyd Uwch Reolwr i fynychu'r cyfarfod er mwyn trafod y materion sy'n codi o'r archwiliadau a'r gwaith a wnaed ers cyhoeddi'r adroddiadau archwilio er mwyn cryfhau'r rheolaethau mewnol dan sylw.

Nodwyd y cafwyd sicrwydd yn y Gweithgor bod y materion a amlygwyd gan Archwilio Mewnol yn cael sylw teilwng a bod camau yn cael eu cymryd.

Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod parthed archwiliad Trefniadau Prydlesu Mewn Ysgolion, nododd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg bod yr Adran Addysg yn bwriadu anfon at yr ysgolion yn nodi'r disgwyliadau arnynt a'i bod yn angenrheidiol i'r ysgolion ddeall y risgiau oedd ynghlwm. Fodd bynnag, roedd rhaid cydnabod ei fod yn derbyn y byddai'r ysgol yn blaenoriaethu hyn yng nghyd-destun materion megis safonau addysgol ac amddiffyn plant.

Mewn ymateb i sylw gan aelod parthed archwiliad Plas Ogwen, Bethesda, nododd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg bod yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn cynhyrchu llyfryn ar gyfer cartrefi preswyl a oedd yn amlygu ymarfer da, gydag Archwilio Mewnol yn cynnig sylwadau ar y gweithdrefnau arfaethedig.

Nododd aelod ei siomedigaeth bod lefel presenoldeb aelodau yng nghyfarfod y gweithgor yn isel ac awgrymodd bod angen sefydlu trefn er sicrhau os nad oedd yn bosib i aelod fynychu, bod aelod arall o'r Pwyllgor yn mynychu yn eu lle.

PENDERFYNWYD:

- (i) derbyn yr adroddiad;
- (ii) sefydlu trefn pan fo aelod yn ymddiheuro o gyfarfod o'r gweithgor mewn da bryd bod yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn anfon e-bost at aelodau eraill y Pwyllgor Archwilio yn gofyn am wirfoddolwr i fynychu cyfarfod o'r gweithgor yn eu lle.

7. CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL

Gwaith Archwilio Mewnol am y cyfnod hyd at 12 Medi 2014

Cyflwynwyd adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn amlinellu gwaith Archwilio Mewnol am y cyfnod rhwng 1 Gorffennaf a 12 Medi 2014. Wrth gyflwyno'r wybodaeth am y gwaith a gwblhawyd yn ystod y cyfnod cyfeiriodd y swyddog at -

- 8 o adroddiadau am archwiliadau o'r cynllun gweithredol gyda'r categori barn berthnasol yn cael ei ddangos.
- 1 Adroddiad arall (memoranda a.y.b)
- 3 o adolygiadau grant
- 1 archwiliad dilyniant
- 1 archwiliad ymatebol

Rhodddwyd ystyriaeth i'r adroddiadau yn unigol ac yn ystod y drafodaeth cyfeiriwyd at y materion canlynol -

Ysgolion Uwchradd – Llywodraethu

Nododd aelod y dylid ystyried ychwanegu i'r adroddiad archwiliad ei fod yn hanfodol bod Llywodraethwyr yn mynychu hyfforddiant a dylid edrych ar greu polisi cyrsiau mandadol. Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Cyllid bod yr archwiliad wedi ei ryddhau eisoes ac na fyddai'n briodol i'r Pwyllgor ddiwygio adroddiad annibynnol Archwilio Mewnol.

Ychwanegwyd y gellir rhoi ystyriaeth i'r adroddiad yng nghyfarfod y gweithgor er bod yr adroddiad wedi derbyn barn 'B', gan ofyn i'r swyddogion perthnasol a'r Aelod Cabinet Addysg fynychu'r cyfarfod.

Rhoddion a Lletygarwch Swyddogion

Nododd aelod bod sicrhau cydymffurfiaid a'r Polisi Rhoddion a Lletygarwch yn ddibynnol ar onestrwydd unigolyn ond bod angen trosglwyddo neges glir bod rhaid i unigolion ddatgan yn briodol.

Cynllun Tywydd Garw

Nododd aelodau eu diolchiadau i'r staff am eu gwaith yn ystod y tywydd garw ym mis Chwefror.

Awgrymodd aelod y dylai rheolwyr mewn cyfnod o dywydd garw ystyried cysylltu â staff nad oedd yn gweithio ar y pryd yn ogystal â staff ar alw. Ychwanegodd y gallai aelodau lleol fod o gymorth yn ogystal mewn cyfnodau o dywydd garw.

Nododd aelod bod defnydd swyddogion y Cyngor o gyfryngau cymdeithasol i ddiweddarau swyddogion a'r cyhoedd wedi bod o fudd mawr yn ystod y cyfnod o dywydd garw.

Cymunedau'n Gyntaf – Y Rhaglen Newydd

Nododd aelod pwysigrwydd cynnal archwiliad i'r mater yma gan fod potensial y gall Llywodraeth Cymru hawlio peth o'r arian yn ôl os na fyddai ansawdd tystiolaeth yn gwella.

Digartrefedd

Nododd aelod ei fod yn angenrheidiol bod staff yr hosteli yn mynychu cwrs 'Diogelwch Personol' y Cyngor.

PENDERFYNWYD

- (a) **Derbyn yr adroddiadau ar waith Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Gorffennaf 2014 i 12 Medi 2014 a chefnogi'r argymhellion a gyflwynwyd eisoes i reolwyr y gwasanaethau perthnasol er gweithrediad.**

- (b) bod Cadeirydd ac Is-gadeirydd y pwyllgor, ynghyd â'r Cynghorwyr Huw Edwards, Trevor Edwards a Gethin Glyn Williams i wasanaethu ar y gweithgor i ystyried yr archwiliadau oedd wedi derbyn categori barn 'C' yn ogystal ag archwiliad 'Ysgolion Uwchradd – Llywodraethu' gan estyn gwahoddiad i'r Pennaeth Addysg a'r Aelod Cabinet Addysg.

8. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2014/15

Cyflwynwyd adroddiad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa gyfredol o ran cwblhau cynllun archwilio mewnol 2014/15.

Rhoddodd fanylion am y sefyllfa fel ag yr oedd ar 12 Medi 2014 yn ogystal â'r amser a dreuliwyd ar bob archwiliad hyd yma. Tynnwyd sylw at y tabl canlynol sy'n datgelu statws cyfredol y gwaith yn y cynllun gweithredol:-

Statws yr Archwiliad	Nifer
Wedi ei gynllunio	50
Crëwyd Papurau Gwaith	2
Gwaith Maes ar y gweill	13
Cwblhawyd Gwaith Maes	1
Disgwyl Adolygiad	8
Adroddiad Drafft	2
Adroddiad yn Gytunedig	1
Adroddiad Terfynol	20
Cyfanswm	97
Wedi ei ganslo	2

Nodwyd bod gwir gyrhaeddiad Archwilio Mewnol hyd at ganol Medi yn is na'r targed ac na fyddai 14 archwiliad wedi ei ryddhau er mwyn cwrdd â'r targed chwarterol o gwblhau 34 allan o 97, sef 35%. Ychwanegwyd bod nifer uchel o archwiliadau ymatebol, gyda 99 diwrnod wedi eu gwario arnynt hyd at 12 Medi, gyda'r mwyafrif o'r archwiliadau hyn yn parhau i fod ar y gweill.

Nodwyd bod holl staff y gwasanaeth yn ymrwymedig i gwblhau'r targed ar gyfer y flwyddyn, ac yn ymwybodol o'r disgwyliadau.

Tynnwyd sylw at addasiadau i'r Cynllun Archwilio Mewnol.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad fel diweddariad o gynnydd yn erbyn cynllun archwilio 2014/15.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30am a daeth i ben am 12.20pm